

Universiteti "Ukshin Hoti", Prizren
Fakulteti i Filologjisë

PROGRAMI MËSIMOR							
Niveli i studimeve	Bachelor	Programi	Gjuhë dhe Letërsi Shqipe	Viti akademik	2021/2022		
LËNDA		Fonetikë historike					
Viti	IV	Statusi i lëndës	obligative	Kodi	ECTS kredi	5	
Semestri	VIII						
Javët mësimore	15		Orët mësimore		Ligjërata	Ushtrime	
					2	1	
Metodologjia e mësimimit	Gjatë realizimit të orës praktikohet metodologjia interaktive, duke e bërë studentin pjesëmarrës aktiv jo vetëm në ushtrime, por edhe në ligjërata						
Konsultime							
Mësimdhënësi	Prof. asoc. dr. Xhafer Beqiraj			e-mail	xhafer.beqiraj@uni-prizren.com		
				Tel.	+383 (0) 44 950 - 369		
Asistenti				e-mail			
				Tel.			

Qëllimi studimor i lëndës	Përfitimet e studentit
<p>Lënda e Fonetikës historike ka për qëllim që studentët:</p> <ul style="list-style-type: none"> -të ngrejnë nivelin e përgjithshëm mbi zhvillimin e gjuhës shqipe, si dhe gjuhëve indoeuropiane, bazuar në ndryshimin e tingujve; -të identifikojnë, të kuptojnë dhe të zbatojnë konceptet dhe teoritë nga fusha e fonetikës krahasuese; -të zhvillojnë aftësitë e komunikimit dhe transmetimit të dijes së tyre; -të jenë në gjendje të zbatojnë njohuritë e fituara nga fonetika historike; -të aftësohen për punë kërkimore-hulumtuese individuale e grupe; -të zhvillojnë aftësitë për të gjykuar, krahasuar, analizuar, sintetizuar etj. 	<p>Pikësynimi kryesor i lëndës (në fund të këtij kursi) është që studentët:</p> <ul style="list-style-type: none"> -të njohin objektin studimor të Fonetikës historike, sistemin tingullor të gjuhës (zhvillimin historik të tingujve zanorë dhe bashkëtingëllorë); -të kuptojnë se Fonetika historike është lëndë e pandashme nga morfologjia historike dhe se të dyja nënkuptojnë lidhjen që ka shqipja me gjuhët e tjera indoeuropiane; - të jenë gjendje të kuptojnë ndryshimet e tingujve sipas aspektit historik; si të zanoreve të shkurtra e të gjata, të ndryshimeve të bashkëtingëlloreve, ashtu dhe togjeve të zanoreve dhe të bashkëtingëlloreve; -të arrijnë mësimin mbi fjalët në kuadrin e të gjithë sistemit të gjuhës shqipe në zhvillimin e tyre historik, krahasuar me gjuhët indoeuropiane; -të aftësohen të dallojnë llojet e afrisë dhe të dallimeve mes shqipes dhe gjuhëve indoeuropiane; -të fitojnë njohuri dhe të përvetësojnë ato; - të kuptojnë prirjet e përgjithshme të zhvillimit të shkencës mbi gjuhën shqipe dhe të atyre indoeuropiane që kanë më shumë lidhje me shqipen.

Metodologjia për realizimin e temave mësimore:			
<p>ECTS-sistemi europian i transferimit dhe procesi i akumulimit të kredive, është një sistem i orientuar kah studenti dhe paraqet vleftën e ngarkesës së tij për të arritur objektivat e një lënde (kursi) ose programi të caktuar të studimit.</p> <p>Ngarkesa e studentit sipas ECTS bazohet në kohën që nevojitet për t'i kompletuar aktivitetet e planifikuara rreth një lënde (kursi), siç janë: pjesëmarrja në ligjërata, aktiviteti dhe pjesëmarrja në ushtrime, puna në terren, përgatitja e projekteve dhe plankonspekteve, prezantimet dhe mbajtjet e orëve, punime seminarike, punë konsultative me mentorin, puna e pavarur në bibliotekë ose në shtëpi, përgatitja përfundimtare e provimit, koha e kaluar në provim dhe parametra të tjerë.</p>			
Kushtet për realizimin e temës mësimore:			
Tabela, shkumësi, laptopi, projektori etj.			
Mënyra e vlerësimit të studentit (në%)			
	Vlerësimi në %	Nota përfundimtare	
	91% - 100%	10 (dhjete)	
	81% - 90%	9 (nëntë)	
	71% - 80%	8 (tetë)	
	61% - 70%	7 (shtatë)	
	51% - 60%	6 (gjashtë)	
	50%	5 (pesë)	
Obligimet e studentit:			
Ligjërata	Ushtrime		
<p>Studentët kanë për detyrë të ndjekin rregullisht ligjëratat. Në mënyrë ndërvepruese të marrin pjesë në mbarëvajtjen e procesit mësimor dhe t'i kryejnë të gjitha angazhimet që i jep mësimdhënësi.</p>	<p>Studentët kanë për detyrë të marrin pjesë aktive në orët e ushtrimeve. Për çdo paqartësi që kanë me materien e lëndës mësimore, të konsultohen me mësimdhënësin. Gjatë semestrit të bëjnë një punim seminarik, me parapëlqim që ai të prezantohet me Power Point në klasë, të hyjnë në dy testet (gjysmësemestral) dhe së fundmi t'i nënshtrohen provimit përfundimtar.</p>		
Ngarkesa e studentit për lëndën			
Aktiviteti	Orë	Ditë/Javë	Gjithsej:
Ligjërata:	2	15	30
Ushtrime:	1	15 javë	15
Detyra kursi	2	10 Javë	20
Punime seminarike:	4	2 javë	8
Koha e studimit të pavarur në biblioteka:	2	10 javë	20
Projekte, prezantim:	1	7 javë	7
Përgatitja e provimit përfundimtar	1	15	15
Konsultime	1	10	10

Vërejtje: Po qe se vlefte e 1 ECTS kredie është 25 orë, atëherë rezulton se për ta përgatitur provimin e lëndës së <i>Stilistikës së gjuhës shqipe</i> , studentit i duhen 125 orë punë. Kjo del edhe kur 125 orë pjesëtohen me 25, rezulton se lënda ka vlefte prej 5 kredish.	Ngarkesa totale:	125
--	-------------------------	-----

Java	Ligjërata	Orët	Ushtrime	Orët
1.	Tema Shpalosja e programit; Objekti studimor i Fonetikës historike	2	Tema Ushtrime për ndryshimet tingullore në asepektin sinkronik	1
2.	Karakteret fonetike të shqipes; Ndërrimet fonetike dhe ligjet fonetike	2	Ushtrime për ndërrimet fonetike historike	1
3.	Akcenti (theksi)	2	Ushtrime për theksin dhe llojet e tij	1
4.	Vokalizmi, vokalizmi indoeuropian në gjuhën shqipe, metafoia, vokalet e pathekse	2	Ushtrime lidhur me zanoret i.e. në gjuhën shqipe; ndryshimet historike të tingujve	1
5.	Kuantiteti i vokaleve të theksuara, nazalizmi, diftongjet	2	Ushtrime për kuantitetin e zanoreve të theksuara dhe diftongjet e shqipes	1
6.	Apofonia, kontraksioni i vokaleve, krais, elizioni	2	Ushtrime për ndryshimet historike te zanoret	1
7.	Test gjysmësemestral (I)	2	Përgatitje për test	1
8.	Konsonantizmi, guturalet	2	Ushtrime për konsonantizmin dhe guteralet.	1
9.	Labialet, dentalet, nazalet.	2	Ushtrime për konsonantet labiale, dentale dhe nazale	1

10.	Rotacizmi e ndalimi i tij, likuidet dhe spirantet	2	Rotacizmi dhe veçoritë e tij, likuidet dhe spirantet	1
11.	Konsonantet që zhdukin hiatin, okluzivet e zëshme në trup të fjalës.	2	Tingujt hiatizues dhe okluzivet	1
12.	Konsonantet fundore, grupe tri konsonantesh .	2	Ushtrime	1
13.	Geminacioni, asimilacioni.	2	Ushtrime	1
14.	Gjysmëvokalet e sonantet	2	Ushtrime për gjysmëvokalet dhe sonantet	1
15.	Test gjysmësemestral II	2	Përgatitje për test	1

LITERATURA

Çabej, E., *Studime gjuhësore III*, "Fonetika historike", Rilindja, Prishtinë, 1986.
 Çabej, E., *Studime për fonetikën historike të gjuhës shqipe*, ASHSH, Tiranë, 1988.
 Topalli, K., *Shndërrime historike në sistemin zanor të gjuhës shqipe*, Toena, Tiranë, 2000.
 Memushaj, R., *Fonetika e shqipes standarde*, Infbotues, Tiranë, 2015.

VËREJTJE

Vërejtje për studentin:

Studentët duhet t'u përmbahen rregullave të përcaktuara sipas Statutit të UPZ-së dhe rregulloreve e vendimeve të miratuara nga Senati i UPZ-së dhe Këshilli Mësimor.
 Pritet që secili student të vijë me kohë.
 Nga çdo student pritet që të marrë pjesë në çdo ligjëratë. Për shkak të natyrës dhe mënyrës së mësimit në këtë lëndë, ardhja në mësim dhe pjesëmarrja aktive në diskutim është e nevojshme (e domosdoshme).
 Mungesat në ligjëratat dhe ushtrime rezultojnë me zbritjen e notës përfundimtare. Studentët janë të obliguar të kenë sjellje të mirë dhe të mbajnë qetësi, si dhe t'i shkyçin telefonat mobilë gjatë ligjëratave.